

Палієнко С. О.

Національний університет «Києво-Могилянська Академія», Україна

УПРАВЛІННЯ НАВЧАЛЬНОЮ ДІЯЛЬНІСТЮ СТУДЕНТІВ ПРИРОДНИЧИХ СПЕЦІАЛЬНОСТЕЙ У ВИЩИХ НАВЧАЛЬНИХ ЗАКЛАДАХ

Згідно з вимогами Болонського процесу система вищої професійної освіти знаходиться на етапі реформування, яке здійснюється за державними стандартами вищої освіти, в яких закріплюються вимоги соціального замовлення до забезпечення якості вищої освіти, професійної підготовки фахівців для всіх сфер народного господарства, науки та культури. Значну роль у вирішенні цього завдання відіграє навчальна діяльність, якій у вищих навчальних закладах відводиться головне місце та яка впливає на формування повноцінного фахівця. Найбільш гострим у цій предметній галузі є питання про управління навчальною діяльністю, зокрема управління навчальною діяльністю студентів природничих спеціальностей з урахуванням їх психологічних особливостей.

Формування навчальної діяльності – дуже складний і тривалий процес, учасниками якого виступають дві команди – викладачі та студенти, і вивчення якого займалися В. В. Давидов, Д. Б. Ельконін. Команда студентів на початку навчання ще не володіє навчальною діяльністю і тому за них все робить викладач: він ставить навчальне завдання, він дає його повний операційно-предметний склад, він пропонує зразки виконання кожної окремої операції та їх порядок, він контролює процес виконання кожної дії і операції, він вирішує, чи виконане навчальне завдання кожним підлеглим йому студентом. Так проходить процес поступової передачі виконання окремих елементів від викладача до студента для самостійного здійснення і, в результаті, студент набуває певні знання, навички та уміння. Питанням навчальної діяльності займаються також зарубіжні психологи, розробляючи нові теорії та моделі зміни студентів в результаті навчальної діяльності. Еріксон, Чікерінг, Колберг вважають навчальну діяльність в університеті місточком між підлітковим та дорослим віком, періодом вивчення нових ролей, появи нових стосунків, періодом, коли людина може приділити увагу не просто змінам, а й своєму розвитку. Фельдман, Гілліган, Ньюкомб пропонують вважати навчальну діяльність в університеті, особливо протягом першого року, формою культурного шоку, який з'являється, коли студент зустрічається з новими ідеями, новими викладачами та друзями, отримує повну свободу своїх дій і стикається з новими навчальними, особистими і соціальними вимогами. Оскільки навчальна діяльність є складним процесом, який передбачає взаємодію психологічних і педагогічних факторів, що можуть впливати на нього як позитивно так і негативно, виникає необхідність розглянути питання управління цим процесом для отримання ефективних результатів такої діяльності. Управління – це процес цілеспрямованого впливу на об'єкт, що здійснюється для організації його функціонування з метою досягнення певних цілей. Проблему управління розробляли вчені в галузі педагогіки

(С. І. Архангельський), у психології (П. Я. Гальперін), у менеджменті (В. В. Костіна). Ефективність управління навчальною діяльністю залежить від багатьох складових. Перш за все, це методи, які застосовуються для навчання студентів: метод читання та сприймання на слух; метод використання технічних засобів навчання; метод персоналізованого навчання; візуальний метод. Результативним можна назвати управління навчальною діяльністю завдяки методу навчання однолітків.

Щодо студентів природничих спеціальностей, то за О. В. Винославською молоді люди, які вступають на природничі факультети, повинні мати високорозвинене логічне і абстрактне мислення. Вони відрізняються підвищеною серйозністю і незалежністю суджень, проте у них недостатньо розвинене вміння спілкуватися з людьми. За даними психологічних досліджень, інтровертність студентів природничих спеціальностей глибоко корелює з рівнем їх успішності. Це означає, що інтровертність слід вважати однією з умов успішного навчання студентів на факультетах природничих наук. Врахувавши цю особливість при управлінні навчальною діяльністю студентів природничих спеціальностей можна отримати позитивний результат, про що свідчать показники в табл. 1. Низьким результатам успішності студентів після вивчення курсу «Історія України» за перші два роки, коли викладач читав дисципліну за однаковою програмою як для студентів гуманітарних спеціальностей так і природничих і не враховував особливості останніх, протиставлені результати за 2008 та 2009 роки і які є набагато кращими після зміни підходу до викладання. Провівши опитування студентів, з'ясувалося, що з 2008 року викладач почав орієнтувати студентів на виконання письмових робіт, самостійні творчі пошуки та проводити тести. Як результат, екзамен склали 98% студентів і зникла потреба складати його 3 та 4 рази.

Таблиця 1. Результати успішності студентів природничих спеціальностей з дисципліни «Історія України»

Спроба скласти екзамен	2006 р. 114 ст. (100%)	2007 р. 121 ст. (100%)	2008 р. 100 ст. (100%)	2009 р. 101 ст. (100%)
1	71	67	79	94
2	7	10	7	5
3	7	12	-	-
Всього склали:	85 (74%)	89 (73%)	86 (86%)	99 (98%)

Висновки. Управління навчальною діяльністю це складний процес, який потребує урахування особливостей студента кожної спеціальності, зокрема інтровертність для природничих спеціальностей. Саме тому слід використати такі основні чинники, що сприяють засвоєнню професійних вмінь: зміст навчання, індивідуальні особливості студентів, педагогічна майстерність викладачів, міжособистісні змагання і досягнення результатів. Розв'язати проблему управління навчальною діяльністю студентів природничих спеціальностей також допоможе формування позитивних мотивів навчання, позитивне ставлення до теорії, без якої практика буде «сліпа».